

B.A. 1st Semester (Honours) Examination, 2017 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : CC-I

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

1. प्रत्येकात् विभागात् न्यूनतया प्रश्नत्रयं स्वीकृत्य दशप्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीमाश्रित्य समाधीयताम्।
निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর সরল সংস্কৃতে দেবনাগরী লিপিতে লিখতে হবে। প্রত্যেকটি বিভাগ থেকে অন্তত তিনটি করে প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই করতে হবে। 2×10=20

বিভাগ: 'ক'

বিভাগ 'ক'

- (a) वाल्मीकि-मुखात् निर्गतः आदिश्लोकः लिख्यताम्।
বান্মীকির মুখ থেকে উৎসারিত প্রথম শ্লোকটি লেখো।
- (b) 'रघुवंशम्' इति महाकाव्यस्य टीकाकारस्य तस्य टीकायाश्च नाम लिख्यताम्।
'रघुवंशम्' महाकाव्येय टीकाकार ओ तौर रचित टीकार नाम लेखो।
- (c) 'आसीत् स दोलाचलचित्तवृत्तिः'
'स' इत्यनेन कः बोध्यते? केन कारणेन स एवम् अभवत्?
'स' पदेर द्वारा काके बोळानो हयेछे? तौर एरूप अवस्था हवार कारण की?
- (d) 'नाबुद्ध कल्पद्रुमतां विहाय जातं तमात्मन्यसिपत्रवृक्षम्'
— अस्य श्लोकस्य अन्तर्निहितार्थः स्पष्टीक्रियताम्।
— श्लोकटिर अन्तर्निहित अर्थ लेखो।
- (e) प्रकृति-प्रत्ययः निरूप्यताम् :
प्रकृति-प्रत्यय लेखो :
- (i) जगाद
जगाद
- (ii) अपवादः
अपवादः

Please Turn Over

বিভাগ: 'খ'

বিভাগ 'খ'

- (f) 'কিরাতার্জুনীয়ম্' ইতি কাব্যং কেন বিরচিতম্? কাব্যেऽস্মিন্ কতি সর্গাঃ বিদ্যন্তে?
'কিরাতার্জুনীয়ম্' কাব্যটি কে লিখেছেন? এর সর্গসংখ্যা কত?
- (g) 'ধিনোতি হব্যেন হিরণ্যরেতসম্'
কোऽসৌ জনঃ প্রতীয়তে? কথমিদং কৃতং তেন?
এখানে কার সম্পর্কে এ কথা বলা হয়েছে? তিনি কেন এরূপ বলেছেন?
- (h) সন্ধিবিচ্ছেদঃ ক্রিয়তাম্ :
সন্ধিবিচ্ছেদ করো :
- (i) भवज्जिगीषया
ভবজ্জিগীষয়া
- (ii) कृत्याधिपत्यामिव
কৃত্যাধিপত্যা়মিব
- (i) 'কিন্সরা' ইতি পদেন্ কিং বোধ্যতে? 'ক্ষেম' ইতি শব্দস্য কোऽর্থঃ?
'কিন্সরা' পদের দ্বারা কী বোঝানো হয়েছে? ক্ষেম শব্দের অর্থ কী?
- (j) 'তবাধিধানাদ্ ব্যথতে নতাননঃ'
— अस्य श्लोकस्य अन्तर्निहितार्थः निरूप्यताम्।
— এই শ্লোকটির অন্তর্নিহিত অর্থ লেখো।

বিভাগ: 'গ'

বিভাগ 'গ'

- (k) 'বৃহত্ত্রয়ী' শব্দেণ কিং প্রতিপাद्यते?
'বৃহত্ত্রয়ী' বলতে কী বোঝো?
- (l) भट्टिकाव्ये कति काण्डाः सन्ति? तेषां नामानि लिख्यन्ताम्।
ভট্টিকাব্যের কয়টি কাণ্ড? নামগুলি লেখো।
- (m) रामायणमवलम्ब्य एकस्य महाकाव्यस्य नाम लिख्यताम्। केन रचितं महाकाव्यमिदम्?
রামায়ণকে অবলম্বন করে রচিত একটি মহাকাব্যের নাম লেখো। মহাকাব্যটির রচয়িতা কে?
- (n) संक्षिप्त टीका लिख्यताम्— गीतगोविन्दम्
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো— গীতগোবিন্দম্
- (o) 'शिशुपालवधम्' इति महाकाव्यं केन विरचितम्? अस्य महाकाव्यस्य उत्सग्रन्थः कः?
'शिशुपालवधम्' - कार लेखा? एर उ९स ग्रह कौ?

2. निम्नलिखितप्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं लिख्यताम्, तन्मध्ये प्रश्नद्वयं अवश्यमेव संस्कृतभाषया लिख्यताम्। 5×4=20
निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে চারটি প্রশ্নের উত্তর লিখতে হবে। তার মধ্যে দুটি অবশ্যই সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

- (a) बङ्गभाषया अनुवादः क्रियताम् :
বাংলা ভাষায় অনুবাদ করো :

स किंवदन्तीं वदतां पुरोगः
स्ववृत्तमुद्दिश्य विशुद्धवृत्तः।
सर्पाधिराजोरुभुजोपसर्प
प्रपच्छ भद्रं विजितारिभद्रः॥

अथवा,

अथानुकूलश्रवणप्रतीतिमत्र
सुभिर्युक्तधुरं तुरङ्गैः।
रथं सुमन्त्रप्रतिपन्नरश्मिमारोप्य
वैदेहसुतां प्रतस्थे॥

- (b) बङ्गभाषया अनुवादः क्रियताम् :
বাংলা ভাষায় অনুবাদ করো :

विशङ्कमानो भवतः पराभवं
नृपासनस्थोऽपि वनाधिवासिनः।
दुरोदरच्छाजितां समीहते
नयेन जेतुं जगतीं सुयोधनः॥

अथवा,

महौजसा मानधना धनार्चिता
धनुर्भूतः संयति लब्धकीर्तयः।
न संहास्तस्य नभिन्नवृत्तयः
प्रियाणि वाञ्छन्त्यसुभिः समीहितुम्॥

- (c) सप्रसङ्गं सरलसंस्कृतभाषया व्याख्यायताम् :
সপ্রসঙ্গ সরলসংস্কৃত ভাষায় ব্যাখ্যা লেখো :

राजर्षिवंशस्य रविप्रसूतेरुपस्थितः
पश्यत कीदृशोऽयम्।
मत्तसदाचारशुचेः कलङ्कः
पयोवातादिव दर्पणस्य॥

अथवा,

- ✓ तथापि जिह्वाः स भवज्जिगीषया
तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः।
समुन्नयन् भूतिमनार्यसङ्गमाद्
वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः॥

- (d) संस्कृतभाषया भावसम्प्रसारणं कुरु :
संस्कृते भावसम्प्रसारणं करो :
यशोधनानां हि यशो गरीयः।

अथवा,

हितं मनोहारि दुर्लभं वचः।

- (e) शिशुपालवधमिति काव्यस्य प्रणेता कः? कति सर्गाः अस्मिन् काव्ये विद्यन्ते? अस्य ग्रन्थस्य उत्सः कः?
शिशुपालवधम् काव्ये रचयिता के? এই কাব্যে কতগুলি সর্গ আছে? গ্রন্থটির উৎস কী?

- (f) बुद्धचरितमिति महाकाव्यम् केन विरचितम्? अस्मिन् महाकाव्ये कति सर्गाः विद्यन्ते? अस्य महाकाव्यस्य वैशिष्ट्यानि समासतः
लिख्यन्ताम्।

बुद्धचरित महाकाव्य के रचना करेछेन? এই महाकाব্যে কতগুলি সর্গ আছে? এই महाकाव्येৰ বৈশিষ্ট্যগুলি সংক্ষেপে লেখো।

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं लिख्यताम् :

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

10×2=20

- (a) धातूणां समीपे सीतापरित्यागविषये रामचन्द्रेण प्रदत्ताः युक्तिनिचयः विश्लेष्यन्ताम्।

রামচন্দ্রে সীতাপরিত্যাগ বিষয়ে ভ্রাতাদের কাছে যে যুক্তিগুলি প্রদর্শন করেছেন সেগুলি বিশ্লেষণ করো।

- (b) कः वनेचरः? वनेचरस्य वक्तव्यं विशदीक्रियताम्।

বনেচর কে? বনেচরের বক্তব্য আলোচনা করো।

- (c) कालिदासरचितानि महाकाव्यानि आलोच्यन्ताम्।

কালিদাস বিরচিত মহাকাব্যগুলি আলোচনা করো।

- (d) टीका लिख्यताम् :

টীকা লেখো :

- (i) सौन्दर्यानन्दः

সৌন্দর্যানন্দঃ

- (ii) नैषधचरितम्

নৈষধচরিতম্